

Ерік Емманюель Шмітт народився 1960 р. Здобув освіту філософа. Нині – один з провідних сучасних французьких письменників. Пише романи, кіносценарії, п'єси. Перша п'єса, що принесла йому визнання – “Відвідувач”, за яку Е.Е. Шмітт 1994 р. був удостоєний престижної драматургічної премії Франції “Мольєр”. У творчості Е.Е. Шмітт обрав цікавий принцип: виконавцями головних ролей його п'єс стають відомі актори французького театру і кіно. Саме так було і з “Загадковими варіаціями”. П'єса створена 1996 р., її прем'єра відбулася 24 вересня того ж року у паризькому театрі “Маріньї” у режисурі Бернара Мюра. Ролі виконали Ален Делон та Франсуа Юстер. Про сценічну історію п'єси у Львові розповідає постановник “Загадкових варіацій”, режисер Національного академічного театру ім. М. Заньковецької Вадим Сікорський.

Вадим СІКОРСЬКИЙ

Драматургія інтелектуальної напруги

Історія цього проєкту розпочиналась доволі дивно. Якось приїхав з Парижа знайомий і розповів про враження від недавньої прем'єри за участю Алена Делона. Ні автора, ні назви п'єси, ні театру, де відбулась вистава, він не пам'ятав. Але навіть з його уривчастої розповіді я відчув, що матеріал надзвичайно цікавий. Звичайно, закортіло познайомитись ближче. Саме в цей час у Львівському університеті імені Івана Франка розгортав роботу Французький центр, і я звернувся по допомогу туди. Працівники Центру доклали всіх зусиль, щоб знайти у далекому Парижі “загадковий” текст, як з'ясувалось згодом – “Загадкових варіацій”. Коли п'єсу переклав з французької львів'янин Маркіян Якуб'як, я прочитав її – і зрозумів, що не можу не ставити. Одразу виникла купа організаційних і фінансових проблем. Питання оплати авторського права допомогло розв'язати Посольство Франції в Україні. Фінансову підтримку для сценічної реалізації ми отримали від фонду “Відродження”. Театр ім. М. Заньковецької надав для проєкту Камерну сцену. А відбувалось усе під опікою Львівського міжобласного відділення НСТД України.

У ролі Абеля Знорка я одразу “побачив” заньківчанина Богдана Козака. Виконавця ролі Еріка Ларсена довелося шукати довше. Знайомство з тоді ще не відомим мені молодим актором Львівського молодіжного театру ім. Леся Курбаса Олегом Стефаном, короткі проби одразу вказали на нашу повну творчу сумісність і порозуміння. Однак автор п'єси з Парижа дав дозвіл на постанову тільки після того, як ми надіслали йому репертуарний список ролей, публікації, світлини тих акторів, які повинні були грати у виставі.

Працювали над п'єсою майже рік. Такий міжтеатральний проєкт на той час був перший у Львові. Ми дуже хотіли, щоб наша робота була цікавою. Спеці-

ально для Камерної сцени Театру ім. М. Заньковецької був замовлений “чорний кабінет”. На окреме замовлення, під конкретний простір, розроблено акустичну звукову апаратуру, яка стала одночасно й часткою сценографічного рішення (інженер Ю. Підстригач, художник – О. Оверчук, костюми О. Баклан). Завдяки інженерному проєкту ми отримали стереофонічний ефект плаваючого звуку, і це виявилось принциповим художнім моментом у виставі, де все нерозривно пов'язане з музикою. До речі, про музику. Обов'язковою вимогою Е. Е. Шмітта до сценічного втілення п'єси було використання твору “Загадкові варіації” англійського композитора Елгара у симфонічному звучанні, або ж – у виконанні самого драматурга (Е. Е. Шмітт ще й блискучий піаніст!). Тож друзі допомогли нам відшукати в Європі запис цього музичного твору у виконанні симфонічного оркестру.

Прем'єра відбулася у жовтні 1999 р. Львівський глядач прийняв виставу надзвичайно прихильно. Маємо кілька цікавих рецензій, зокрема, польських театрознавців. Двічі “Загадкові варіації” grano на гастролях у Києві, зокрема, у червні цього року.

У чому таємниця успіху вистави? Звичайно, насамперед, у драматургії. Європейські сучасні автори цікаві глибоким дослідженням людських, міжособистісних стосунків. Вони аналізують наше сьогодення на такому високому інтелектуальному рівні, що коли долучаєшся до цієї творчості – зростаєш духовно сам, зростають і максимально виявляють себе актори. Адже глядач приходить до театру за рівнем розмови. А його задає насамперед драматургія. Тому про такі твори, як “Загадкові варіації”, можна сказати, що це справжній університет.